

Kanton Bern
Canton de Berne

hallo-bern.ch
salut-berne.ch

Shkolla dhe arsimimi

Sistemi Arsimor

Shkolla e detyruar

Arsimimi profesional / shkollat e mesme

Universitetet / shkollat e larta

Njohja e diplomave

hallo-bern.ch

Informacione për një fillim të mirë në vendbanimin e ri
Shkolla dhe arsimimi

Sistemi Arsimor

Sistemi arsimor Zviceran njihet ashtu, që ka mundësi të vazhdueshme personale të zhvillimit të mëtejshëm. Një vend me vlerë të posaçme ka arsimimi për profesione. Kjo ofron bazën për arsimim të mëtejshëm apo bile edhe për një studim në shkollat e larta.

Ndërtimi / Përgjegjësit

Në Zvicër bëhet dallimi në mes tri niveleve të ndërtimit arsimor:

- Shkolla obligative (Shkolla fillore nëntë vjeçare: kopshti parashkollor, shkolla fillore e ulët dhe niveli Sekundar I) Arsimimi bazë për profesion apo shkollat e mesme (Sekundarstufe II | degré secondaire)
- Shkollat e larta/universitetet dhe arsimimi profesional i lartë (Tertiärstufe | Degré tertiaire)

Për të tri nivelet është shteti përgjegjës, detyrat dhe përgjegjësit janë të ndara mbi federatën, kantone dhe në komuna. Për këtë mundën shkollat dhe sistemet shkollore në mes të kantoneve të kenë dallim. Ka edhe kopshte parashkollore dhe shkolla private. Mësimi privat është i mundur me kushte të përcaktuara.

Detyrimi shkollor

Shkolla e detyruar zgjatë në kantonin e Bernit 11 vjet. Kjo fillon sipas rregullit, kur fëmiju t`i mbush 4 vjet. Kur fëmijët pa arsye dhe pa paralajmërim nuk shkojnë në shkollë, prindërit mundën të gjobiten. Të rinjët e adhur deri në 16 vjet kanë detyrim të vijojnë shkollën. Ata kanë të drejtë, dhe përgjatë vitit shkollor të vijojnë shkollën e obligueshme. Nuk ka dallime në kanton në mes pjesës frënge dhe gjermanofolëse. Më shumë informacione për kopshtin parashkollor -dhe vijimin në shkollë gjen njeriu në komunën ku banon apo në portalin e shkollës.

Arsimimi pas shkollimit të detyruar

Pas shkollës të detyruar absolvojnë gati të gjithë të rinjët një arsimim tjetër. Ka mundësi të shumta. Më së miri informohet njeriu në këshillimorën për profesione -dhe në qendrat informative (BIZ | OP). Posaçërisht shpesh vendosin të rinjët për një profesion me arsimim bazë (Berufslehre | Apprentissage). Arsimimi bazë ofron më vonë hyrjen në arsimimin profesional të lartë. Kush përgjatë shkollimit apo më vonë bënë një maturë profesioni (Berufsmaturität | maturité professionnelle) mundet më vonë ta vazhdojë një shkollë të lartë. Përafërsisht 20 përqind e të rinjëve absolvojnë një maturë gjimnazi, e cila shpie direkt në një universitet për studime.

Bursat

Me bursa (Stipendien | bourses) munden edhe personat me pak para të absolutojnë shkolla apo arsimime në profesion. Ka të bëjë me mbështetjen për pagesë për arsimim pas shkollës të obliguar. Edhe të huajat dhe të huajt që jetojnë në Bern, munden sipas rrethanave të përfitojnë prej bursave. Kjo mvaret prej përkatësis shtetërore, lejeqëndrimit të nxënësit, të studentit apo të prindërve. Njoftime të tjera ndan administrata kantonale sektori për bursa për arsimim.

Më shumë informacione (link, adresa, broshura, fletushka)

www.hallo-bern.ch/sq/shkolla-dhe-arsimimi/sistemi-arsimor

Shkolla e detyruar

Shkolla e detyruar ju ofron fëmijëve një arsimim bazë, që atyre ju mundëson ngritjen në arsimime tjera të mundëshme. Shkollat publike janë falas.

Me e lajmëruar fëmijun

Për punën në shkollat publike janë komunat përgjegjëse. Për ta lajmëruar një fëmijë në shkollë, drejtohet njeriu ose në komunën ku banon apo direkt te udhëheqësia e shkollës në shkollë.

Nivelet shkollore

Shkolla e detyruar është e ndar në tri nivele të njëpasnjëshme:

- Niveli i parë përfshinë kopshtin parashkollor dhe dy vitet e para të shkollës fillore. Kopshti parashkollor zgjatë sipas rregullit dy vjet. Këtu ka edhe modelin të nivelit bazë (Basisstufe | Cycle élémentaire). Aty mësohen fëmijët me moshë të ndryshme.
- Shkolla fillore e ulët përfshinë klasën e 3. deri në klasën e 6. Shkolla informon fëmijët dhe prindërit në klasën e 5 mbi procedurat e kalimit në shkollën fillore të lartë.
- Niveli shkollor i lartë (sekundarstufe I-niveli sekundar I) zgjatë 3 vjet. Në nivelin e shkollës fillore të lartë ka tri lloje të shkollave (shkolla reale, sekundare dhe në disa komuna shkolla speciale sekundare. Aty kërkohen rezultate të ndryshme.

Fëmijë që nuk flasin gjermanisht apo frëngjisht, mbështeten special në të gjitha nivelet e shkollës. Informacione të shumta për shkollën e detyruar gjeni në broshura të ndryshme kantonale.

Shkollat / Private dhe Publike

Shkollat publike janë falas. Djemët dhe vajzat mbajnë mësim s`bashku. Mësimi është për nga besimi neutral. Shumica e fëmijëve dhe të rinjëve e absolutojnë shkollimin e detyruar në një shkollë publike (95%). Ka edhe shkolla private. Nëse prindërit i dërgojnë fëmijët e tyre në një shkollë private, zakonisht i bartin shpenzimet vetë.

Të drejtat dhe detyrat e prindërve

Shkolla është e obliguar, që prindërit t`i informoj për fëmijun e tyre për përditshmërin shkollore dhe rezultatet në mësim. Për këtë bëhen biseda të rregullta për gjendjen e arritshmëris në mësim (në mes personelit mësimor dhe prindërve), mbrëmjet për prindër (informacionet e shkollës për prindër) dhe organizimet me informacione të ndryshme. Këto janë në përgjithësi për prindër obligative. Nëse në këto takime nuk mund të marrin pjesë të dy prindërit , ata duhet të çlajmërohen. Prindërit duhet të shikojnë megjithatë se si t`i marrin informacionet. Vendimet e rëndësishme (p.sh. kalimi në nivelin sekondar I) bisedohen me prindërit dhe fëmijun. Prindërit janë përgjegjës që fëmiju të shkoj në shkollë rregullisht. Nëse fëmiju nuk mund të shkoj në shkollë (p.sh sëmundja), duhet prindërit për këtë ta informojnë shkollën. Ata po ashtu duhet të kujdesën, që fëmijët e tyre në shtëpi ta kenë një vend të qetë, nëse fëmijët i bëjnë detyrat e shtëpisë apo duhet të përgatiten për një test. Nëse prindërit punën shkollore dhe detyrat e shtëpisë, i shikojnë rregullisht dhe tregojnë interesim, kështu mbështesin fëmijën e tyre. Për personat, të cilët nuk e njohin sistemin arsimor në Zvicër ka organizime informative speciale, shpesh edhe në gjuhë të tjera përveç gjermanisht.

Pyetje / mbështetje

Te pyetjet për shkollë, duhet prindërit gjithmonë s`pari me u drejtue te personi mësimor. Ky mund të ndihmoj tutje, kur prindërit kanë nevojë për mbështetje. Edhe personi mësimor u drejtohet s`pari prindërve, nëse ka përshtypjen që fëmijut i nevojitet diçka apo ka ndonjë pyetje. Në përgjithësi është me rëndësi, që prindërit të kërkojnë kontakt me personin mësimor për të punuar ngusht s`bashku. Te paraqitjet e vështërsive psikike apo sociale, mundet këshillimi për edukim (Erziehungsberatung | Service psychologique pour enfants et adolescents) fëmijëve dhe prindërve të tyre tu ofroj ndihmë falas.

Më shumë informacione (link, adresa, broshura, fletushka)

www.hallo-bern.ch/sq/shkolla-dhe-arsimimi/shkolla-e-detyruar

Arsimimi profesional / shkollat e mesme

Pas shkollës të detyruar vendosin shumica e të rinjëve për arsimimin profesional. Kush dëshiron të studioj në një shkollë të lartë, duhet sipas rregullit në një shkollë të mesme ta bëjë maturën. Kjo është e mundshme edhe me një arsimim profesional.

Domedhënja e arsimimit

Një arsimim i mirë dhe një përcaktim në ushtrimin e një profesioni, në Zvicër ka një rëndësi të madhe. Pas mbarimit të shkollës të detyruar, të rinjtë kanë shumë rrugë të hapura, për ta gjetë një zgjidhje në jetën profesionale (Sekundarstufe II | degré secondaire). Pa një arsimim të mëtëjm është vështirë për ta gjetur një vend të mirë pune. Shërbimet për këshillime për profesione-dhe qendrat informative (BIZ | OP) i këshillojnë të rinjtë dhe prindërit falas në pyetjet për arsimim dhe kualifikim të mëtëjshëm. Administrata kantonale përgjegjëse është shkolla e mesme- dhe zyra për arsimimin profesional (Mittelschul-und Berufsbildungsamt | Office des écoles moyennes et de la formation professionnelle)

Arsimimi profesional bazë

Shumica e të rinjëve vendosin pas përfundimit të shkollimit të detyruar për një arsimim profesional bazë (mësim zanati, Berufslehre | apprentissage). Me arsimim profesional mësojnë të rinjtë në një ndërmarrje aftësit praktike dhe shkojnë njëkohësisht në një shkollë profesionale. Ka më shumë se 250 profesione për të zgjedhur. Ky shkollim zgjatë prej 2 deri 4 vjet. Të rinjtë duhet vetë të kërkojnë një vend për mësim zanati/profesionin në një firmë. Kërkimi fillon që nga dy vitet e fundit të shkollës të detyruar. Shkolla ju ndihmon të rinjëve, mirëpo atyre ju nevojitet edhe ndihma e prindërve. Edhe shërbimet këshilluese për profesione -si dhe qendrat informative (BIZ | OP) ju ofrojnë të rinjëve oferta të ndryshme dhe i këshillojnë ata falas. Të rinjtë të cilët e absolutojnë një profesion, mundën ta bëjnë edhe një maturë profesioni (Berufsmaturität | Maturité professionnelle), ose gjatë arsimimit bazë profesional apo më vonë.

Shkollat e mesme

Shkollat e mesme (Mittelschulen | Ecoles moyennes) ofrojnë një arsimim të gjerë të përgjithshëm. Këto shkolla përgatitin për një arsimim akademik në universitete apo shkolla të larta (Fachhochschulen | Hautes écoles spécialisées). Shkollat e mesme dallohen në ato që përmbyllen me një maturë gjimnazi (gymnasiale Maturität) dhe në ato që përmbyllen me një maturë në degë- profesion (Fach- apo Berufsmaturität | maturité professionnelle). Matura e gjimnazit mundëson hyrjen pa provim pranues në universitete. Matura në degë- apo profesion mundësojnë hyrjen pa provim pranues në shkolla të larta. Shkollat e larta janë të hapura për personat me maturë gjimnazi, ndërsa universitetet për personat me maturë në degë-profesion me provim pranues. Në disa raste ka edhe kushte shtesë.

Ofertat urëlidhëse

Një zgjidhje e ndërmjeme pas shkollës të detyruar janë ofertat urëlidhëse (Brückenangebote | Solutions transitoires). Ato i pranojnë të rinjët që ende nuk kanë gjetë një zanaat për shkollim të mëtejshëm, apo edhe ata që dëshirojnë të përgatiten më mirë për një zanaat apo shkollë të mesme. Po ashtu edhe të rinjët, që pas shkollës të detyruar udhëtojnë munden ta vijojnë këtë ofertë urëlidhëse. Këtu i kushtohet peshë, hyrja në tregun e punës. Kjo ofertë urëlidhëse i mbështetë të rinjët që ta gjejnë një vend për praktikë apo një vend për mësim profesioni/zanati. Të interesuarit do të duhej të drejtohen në shërbimet oferta urëlidhëse në kantonin e Bernit apo te këshillimi për profesione -si dhe në qendrat informative (BIZ | OP).

Më shumë informacione (link, adresa, broshura, fletushka)

www.hallo-bern.ch/sq/shkolla-dhe-arsimimi/arsimimi-profesional--shkollat-e-mesme

Universitetet / shkollat e larta

Zvicra njih tri lloje të shkollave të larta. Universitetet, shkollat e larta pedagogjike dhe shkollat e larta profesionale. Për pranimin me dëftesa të maturës për të huajt duhet njeriu të njoftohet direkt vetë në shkollat e larta.

Sistemi shkollor i lartë

Në shkollat e larta të Zvicrës dallon njeriu universitetet, si dhe shkollat e larta teknike, shkollat e larta pedagogjike dhe shkollat e larta profesionale (Tertiärstufe | Degré tertiaire). Në shkollat e larta profesionale bëhet mësim i orientuar praktikisht kurse në universitete më tepër i orientuar teoretikisht. Të dy llojet e shkollave janë të barabartë dhe të formuar me sistemin evropian Bologna. Ato përmbyllen me një Bachelor apo Master dhe janë të pranuar në Evropë.

Pranimi

Sipas shkollës të lartë vlej në kushte të tjera pranimi. Me dëftesa të maturës zvicerane, pranimi në shkollat e larta është i garantuar. Maturat e përfunduara jashtë vendit nuk pranohen çdoherë. Për pranim për të studiuar duhet njeriu direkt të drejtohet te shkollat e larta (universitet/shkollat e larta profesionale), ku njeriu dëshiron të studioj. Zakonisht vëhet si parakusht njohuri shumë të mira në gjuhën gjermane apo frënge. Përrjashtim bëjnë disa drejtime për studim, që komplet ofrohet oferta për studim në gjuhën angleze. Shërbimet këshilluese të Bernit për shkollat e larta profesionale, ju informojnë falas për mundësit e ndryshme për studime në nivelin terciar.

Arsimimi profesional i lartë

Pranë shkollave të larta në Zvicër edhe arsimimi profesional i lartë (höhere Berufsbildung) është një rrugë e preferuar me u arsimuar tutje. Kjo ju mundëson njerëzve në profesion përkatës një specializim dhe thellim të njohurive, po ashtu marrjen e detyrave udhëheqëse. Arsimimi i lartë profesional përngjitet në arsimimin bazë profesional (Berufslehre | Apprentissage). Për këtë nuk nevojitet matura. Shërbimet këshilluese dhe qendrat informative (BIZ | OP) informojnë falas për mundësit e ndryshme.

Më shumë informacione (link, adresa, broshura, fletushka)

www.hallo-bern.ch/sq/shkolla-dhe-arsimimi/universitetet--shkollat-e-larta

Njohja e diplomave

Diplomat e jashtëvendore dhe përfundimet shkollore nuk janë çdoherë në Zvicër të vlefshme. Sipas rrethanave është e mundëshme, që diplomat të procedohen për njohje. Për disa profesione kjo kërkohet detyrimisht patjetër.

Njohja

Personat me diplomë të huaj munden ta procedojnë njohjen në Zvicër me disa kushte. Me njohje vërtetohet, që diploma e huaj, apo një tjetër përfundim i shkollës është njësoj i vlefshëm me diplomën apo përfundimin shkollor të Zvicrës. Te profesionet me kualifikim (p.sh njerëzit për përkujdesje mjekësore, personat mësimor etj.) njohja është e nevojshme, për me mund me e ushtruar profesionin. Për njohje janë sipas profesionit apo arsimimit zyrtar kontaktuese të ndryshme përgjegjëse. Njohja kushton. Për pyetje të përgjithëshme për njohjen e diplomave të huaja është sekretariati i shtetit për arsim, hulumtim dhe inovacion (Staatssekretariat für Bildung, Forschung und Innovation SBF | Secrétaire d'État à la formation, à la recherche et à l'innovation SEFRI) përgjegjës.

Vërtetim mbi nivelin e arsimimit

Te profesionet që mund të ushtrohen pa kualifikim, nuk është e nevojshme njohja e diplomës apo e përfundimeve tjera shkollore për me punuar në Zvicër. Për këto profesione mundet me u bë kërkesa për një vërtetim nivel arsimor (Niveaubestätigung | Attestation de confirmation de niveau). Kjo tregon vlerësimin e diplomës të huaj me atë të sistemit arsimor në Zvicër. Ky vërtetim mund të ndihmojë gjatë kërimit të një vendi pune. Informacione për vërtetim nivel arsimor e bëjnë vendet kontaktuese nacionale për njohje të diplomave (Nationale Kontaktstelle für Diplomanerkennung | Point de Contact national pour la reconnaissance de diplômes), apo këshillimoret për profesione- dhe qendrat informative (Berufsberatungs- und Informationszentren BIZ | Centres d'orientation professionnelle OP).

Përmbyllja e një profesioni

Të rriturit me përvojë në një profesion, mirëpo pa diplomë të njohur apo pa njohje të përfundimeve tjera shkollore, mundën ta përsërisin shkollimin për të arritur një përfundim shkollor zviceran: arsimim bazë profesional apo arsimim profesionl të lartë. Ecuria mvaret prej arsimimit të mëhershëm, prej përvojës në profesion dhe moshës. Në çdo rast është njohja e gjuhës gjermane si parakusht (niveli B1/B2 sipas GER). Të interesuarit mundën p.sh te këshillimorja për profesione- dhe qendrat informative BIZ (BIZ | OP) të informohen dhe të këshillohen falas. Kush e përsërit dhe e bënë përmbylljen e një profesioni, i përmirëson gjatat e veta në tregun e punës dhe ka çasje në arsimim e mëtutjeshëm.

Më shumë informacione (link, adresa, broshura, fletushka)

www.hallo-bern.ch/sq/shkolla-dhe-arsimimi/njohja-e-diplomave